

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon träffar barn på en skola i Stockholm i oktober 2009.

Sverige en trogen vän till FN

Stödet för FN är starkt i Sverige både på det politiska planet och bland folk i allmänhet. Sverige är relativt sett en av de största bidragsgivarna till FN och andelen av det obligatoriska bidraget till FN:s reguljära budget uppgår till ca en procent. Utöver detta ger Sverige omfattande frivilliga bidrag till FN:s olika organisationer, fredsfrämjande och humanitära insatser samt till utvecklingssamarbete.

Medlemsskapet i FN har varit ett centralt element i svensk utrikespolitik sedan organisationen bildades. Alla svenska regeringar har varit aktivt engagerade i FN och det har setts som ett primärt svenskt intresse att FN och det multilaterala systemet ska vara starkt. Grunden för denna hållning har varit insikten att FN kan motverka stora staters undertryckande av små staters rättigheter, samt ett allmänt principiellt stöd för internationellt samarbete och multilateralism, som ses som ett svenskt säkerhetspolitiskt intresse.

Även stora delar av omvärlden har länge betraktat Sverige som en av FN:s allra mest trogna vänner. Dock innebar Sveriges inträde i Europeiska Unionen 1995 stora förändringar för de svenska arbetsformerna i FN. Meningarna om vad EU-medlemsskapet inneburit för Sveriges roll i FN går isär. En del menar att Sveriges röst inte hörs lika tydligt i FN längre, medan andra hävdar att möjligheterna till

reellt inflytande i FN ökat tack vare EU-medlemsskapet. EU har en finansiellt sett mycket stark ställning i FN och tillsammans är EU:s medlemsstater den största finansiären av FN-systemets verksamhet. EU betalar 38 procent av FN:s reguljära budget, över två femtedelar av de fredsbevarande operationerna och omkring hälften av bidragen från FN:s medlemsstater till FN:s fonder och program.

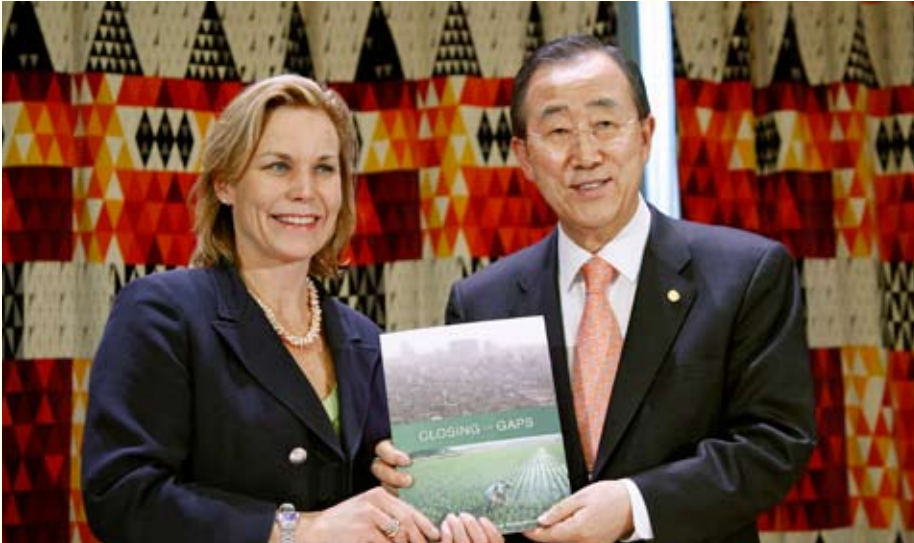
EU-SAMORDNING

En stor del av Sveriges FN-arbete går numera ut på att komma överens med övriga EU-länder om en gemensam ståndpunkt. Denna förs sedan fram av EU:s ordförandeland gentemot andra FN-medlemmar och FN-sekretariatet. EU-samordningen inom FN-systemet har hittills främst skett i generalförsamlingen och dess utskott samt i ECOSOC (Ekonomiska och sociala rådet) och dess underkommissioner. I generalförsamlingen har alla länder en

röst samtidigt som EU-länderna strävar efter att samordna sitt agerande i mesta möjliga mån. Det innebär både att svenska positioner påverkas av övriga EU-länder och att Sverige påverkar dessas ställningstaganden.

Ett viktigt undantag från EU-samordningen gällde länge säkerhetsrådet. När Sverige senaste var med i säkerhetsrådet, 1997-98, samordnade vi inte våra positioner med de andra rådsmedlemmarna från EU-kretsen: Frankrike, Storbritannien och Portugal. Detta har dock ändrats under senare år och nu sker viss EU-samordning även i säkerhetsrådet. EU-medlemmar i säkerhetsrådet förväntas i sina ställningstaganden "reflektera EU:s ståndpunkter". Under säkerhetsrådets öppna debatter presenteras samordnade EU-uttalanden. Frågor på säkerhetsrådets agenda diskuteras också regelbundet vid olika interna EU-möten. Formellt sett är det dock fortfarande så att varje EU-land bara representerar sig självt.

Sverige samarbetar också nära med övriga nordiska länder inom FN, t ex genom att genomföra gemensamma projekt eller hålla gemensamma anföranden i säkerhetsrådet och generalförsamlingen.

Sveriges biståndsmåster Gunilla Carlsson överlämnar klimatkommissionens slutrapport till FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon i maj 2009.

SVERIGES PRIORITERINGAR I FN

På sin webbsida skriver den svenska regeringen att den agerar för att reformera FN-systemet i syfte att stärka FN:s möjligheter att svara upp mot de utmaningar som organisationen ställs inför. Sverige har bidragit aktivt till att skärpa FN:s sanktionsinstrument och till FN:s arbete för mänskliga rättigheter, menar man. Vidare anger man följande prioriteringar för FN-politiken:

- Folkrätt
- Konfliktförebyggande
- Fredsfrämjande insatser
- Fredsbyggande
- Humanitära insatser
- Nedrustning
- Utvecklingssamarbete
- Hållbar utveckling
- Terrorism
- Riktade sanktioner

SVENSKA FN-REPRESENTATIONER

Sveriges utrikesförvaltning har kontor på plats vid FN-högvarteret i New York, vid FN-kontoret i Genève samt vid UNESCO i Paris.

SVERIGES FN-REPRESENTATION I NEW YORK

Sverige har, liksom de flesta andra av FN:s medlemsländer, en ständig representation/delegation på plats vid FN:s högkvarter i New York. Vid delegationen (*Permanent Mission of Sweden to the United Nations*) arbetar drygt 30 personer. Chef för kontoret och ny "FN-ambassadör" är från juni 2010 Mårten Grunditz, som efterträder Anders Lidén.

Delegationens uppgift är att representera Sverige, förhandla för Sverige och bevaka svenska intressen. Det gäller i själva FN

såväl som i de olika FN-organisationerna i New York, i den lokala EU-samordningen samt i kontakterna med andra länders FN-delegationer. De områden som omfattas är bl a säkerhetspolitiska frågor, utvecklingsfrågor (ekonomiska/sociala), humanitära frågor samt mänskliga rättigheter.

Det dagliga arbetet för delegationens tjänstemän består till mycket stor del av att bevaka de många mötena i t ex generalför-samlingen och dess olika utskott samt därtill knutna EU-samordningsmöten. Inför mötena får FN-delegationen sina instruktioner av Utrikesdepartementet (UD) i Stockholm. En livlig telefon- och e-posttrafik pågår dagligen mellan delegationen och UD. UD har i sin tur förberett instruktionerna genom interna samråd och genom överläggningar med andra departement. Med jämna mel-

Mårten Grunditz efterträder Anders Lidén som Sveriges FN-ambassadör i juni 2010.

lanrum rapporterar delegationen åter hem till UD och ber om nya instruktioner.

Under de ordinarie generalförsamlingsmötena, från september till december varje år, förstärks FN-delegationen med experter och departementstjänstemän. Även företrädare från riksdagen och intresseorganisationer har sedan länge ingått i den svenska delegationen på höstarna, däribland alltid en delegat från Svenska FN-förbundet.

SVERIGES REPRESENTATION I GENÈVE

Vid Sveriges representation vid de internationella organisationerna i Genève (*Permanent Mission of Sweden in Geneva*) arbetar ca 25 personer. Representationens arbete handlar bl a om hälsa och miljö, utveckling och mänskliga rättigheter, nedrustning, handelsfrågor samt humanitär hjälp.

Sveriges FN-ambassadör 2004-2010, Anders Lidén, talar i FN:s säkerhetsråd å EU:s vägnar den 24 juli 2009.

Genève utgör navet för globalt hälsoarbete och där finns bl a huvudkontoren för Världshälsoorganisationen (WHO), FN:s program för hiv/aids (UNAIDS) samt den Globala Fonden mot hiv/aids, Tuberkulos och Malaria (GFATM). Genève är också globalt centrum för mänskliga rättigheter och där finns bl a FN:s kommissariat för mänskliga rättigheter och Rådet för mänskliga rättigheter. Representationen företräder Sverige och verkar för att svenska prioriteringar får genomslag.

I Genève finns även bl a FN:s nedrustningskonferens (Conference on Disarmament, CD), FN:s flyktingkommissariat (Office of the High Commissioner for Refugees, UNHCR), FN:s konferens om handel och utveckling (United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD),

Världshandelsorganisationen (World Trade Organization, WTO), Internationella arbetsorganisationen (International Labour Organization, ILO), Internationella organisationen för migration (International Organisation for Migration, IOM), Meteorologiska världsorganisationen (World Meteorological Organization, WMO) och Internationella teleunionen (International Telecommunication Union, ITU).

Sedan 2007 har tidigare kabinettssekreteraren Hans Dahlgren varit chef för representationen. Han efterträds hösten 2010 av Jan Knutsson som vid detta faktablads produktion i maj 2010 var utrikesråd för internationellt utvecklingssamarbete.

SVERIGES DELEGATION VID UNESCO I PARIS.
Unesco (United Nations Educational, Scien-

tific and Cultural Organization) är FN:s organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation och har huvudkontor i Paris. Vid delegationen arbetar f n två personer utöver ambassadören och ständige representanten Mats Ringborg. Delegationen bevakar konferenser och möten och representerar Sveriges intressen i samarbete med bl a Sida och Svenska Unescorådet.

NAIROBI, WIEN OCH ROM

FN har också betydande verksamhet i Nairobi och i Wien. På dessa platser täcks FN-verksamheten av den svenska ambassaden som då omfattar både det multilaterala FN-arbetet och de svenska bilaterala relationerna. Även i andra städer, som t ex Rom, finns viktig FN-verksamhet som bevakas av den svenska ambassaden. ■

Sveriges utrikesförvaltning

Utrikesdepartementet (UD) och utrikesrepresentationen (ambassader, representationer, delegationer och konsulat) utgör tillsammans *utrikesförvaltningen*. Inom hela utrikesförvaltningen arbetar totalt cirka 2 500 personer

Utrikesministern är chef för Utrikesdepartementet. På UD finns även två andra statsråd: biståndsmministern och handelsministern. De högsta chefstjänstemännen på departementet är kabinettssekreteraren (utrikesfrågor) samt de två statssekreterarna (bistånd och handel). De tre statsråden, kabinettssekreteraren samt statssekreterarna utgör departementets politiska ledning. Till sin hjälp i politiska frågor har ledningen politiskt sakkunniga och pressekreterare. Den politiska ledningen och de politiskt anställda lämnar, till skillnad från övriga tjänstemän, sina arbeten vid ett regeringsskifte.

Under den politiska ledningen leds arbetet av tre utrikesråd, en expeditiionschef och en rättschef. Utrikesråden ansvarar för var sitt sakområde: utrikes- och säkerhetspolitik, internationellt utvecklingssamarbete samt handel. Expeditiionschefen ansvarar för den administrativa ledningen av utrikesförvaltningen. Rätts-

chefen ansvarar bl a för att UD:s ärenden handläggs korrekt och att förslag till lagar och andra författningar utarbetas.

UD:s löpande arbete sköts inom ett antal enheter, t ex enheten för säkerhetspolitik ("UD-SP") och enheten för multilateralt utvecklingssamarbete ("UD-MU"). Enheterna handlägger och förbereder ärenden innan regeringen fattar beslut. En annan uppgift är att företräda Sverige i internationella förhandlingar och främja svenska utrikespolitiska och ekonomiska intressen.

Till varje departement hör ett antal statliga myndigheter. Till UD hör tio myndigheter: Exportkreditnämnden, Folke Bernadotteakademien, Inspektionen för strategiska produkter, Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev), Invest in Sweden Agency (ISA), Kommerskollegium, Nordiska Afrikainstitutet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) samt Svenska institutet.

UTRIKESREPRESENTATIONEN

Den svenska utrikesrepresentationen kommer vid utgången av 2010 att bestå av

99 utlandsmyndigheter, vilka inkluderar ambassader, konsulat, representationer och delegationer. De är direkt underställda UD, samtidigt som de också är fristående myndigheter. På utlandsmyndigheterna jobbar upp till 70 personer, de flesta utsända från UD men även från t ex andra departement, Sida, Exportrådet och Migrationsverket. För ett trettiotal länder sköts Sveriges förbindelser av ambassadörer i Stockholm.

Vid internationella organisationer som t ex FN i New York har Sverige representationer eller delegationer. Deras huvudsakliga uppgift är att företräda Sverige och bevaka Sveriges intressen inom organisationernas arbetsområde samt att rapportera om verksamheten.

För närvarande finns delegationer eller representationer på följande åtta platser: vid FN i New York, vid FN i Genève, vid UNESCO i Paris, vid EU i Bryssel, vid Europarådet i Strasbourg, vid OECD i Wien, vid OECD i Paris samt vid Nato i Bryssel.

Läs mer om Sveriges representationer vid FN i huvudtexten.

FN i Sverige

I Sverige finns följande FN-organ och program representerade:

FN:S LIVSMEDELS- OCH JORDBRUKSORGANISATION, FAO. Se www.faoorden.se.

FN:S UTVECKLINGSPROGRAM, UNDP, som har sitt nordiska kontor i Stockholm. Se www.undp.se.

FN:S FLYKTINGORGAN, UNHCR, som har ett regionalt kontor för de baltiska och nordiska länderna i Stockholm. Se www.unhcr.se.

Dessutom finns ett antal FN-relaterade organisationer, program, institut, kommittéer och myndigheter i Sverige:

GIWA, GLOBAL INTERNATIONAL WATERS ASSESSMENT är ett vattenprogram som leds av FN:s miljöprogram, UNEP, och har i uppdrag att utvärdera den globala vattensituationen. Det ligger i Kalmar. Se www.unep.org/dewa/giwa

UNEP/GRID ARENDAL är en organisation som skapats för att stödja FN:s miljöprogram UNEP, specifikt i polarfrågor. Grid Arendal har huvudkontor i Norge och en filial i Stockholm. Se www.grida.no

UNICEF SVERIGE är en av 36 sk nationella kommittéer för FN:s barnfond. Se www.unicef.se

UNIFEM SVERIGE är en av de nationella kommittéerna för FN:s utvecklingsfond för kvinnor. Se www.unifem.se

SVENSKA UNESCORÅDET. Unesco är FN:s organisation för samarbete inom utbildning, vetenskap, kultur, och kommunikation/media. Unescorådet är en svensk myndighet med placering i utbildningsdepartementet. Se www.unesco.se

VÄRLDSSJÖFARTSUNIVERSITETET (WORLD MARITIME UNIVERSITY, WMU). WMU:s verksamhet bedrivs under överinseende av Internationella sjöfartsorganisationen IMO, som är ett av FN:s fackorgan. Se www.wmu.se

”Sveriges stöd för FN är starkt”

På utrikesdepartementets webbsida presenterar den svenska regeringen sin relation till FN på följande sätt:

”Sveriges stöd för FN är starkt. Sverige är en av de största bidragsgivarna och ett av de få länder som uppfyller FN:s biståndsmål om 0,7 procent av BNI. Sverige har deltagit i flertalet av FN:s fredsbevarande operationer sedan 1960-talet. Mer än 80 000 svenskar har gjort FN-tjänst genom åren och flera svenskar har arbetat som FN-medlare.

Sverige blev medlem i Förenta nationerna (FN) 1946, året efter det att organisationen bildades. Sedan dess har ett aktivt engagemang i FN utgjort en hörnsten i svensk utrikespolitik. Sverige har bland annat funnits bland initiativtagarna till stärkandet av barns rättigheter, tortyrkonventionen, dödsstraffets avskaffande och avskaffandet av apartheid, liksom inom områden som nedrustning, miljö, narkotikabekämpning och åtgärder mot terrorism. Sverige har vid tre tillfällen varit medlem i FN:s säkerhetsråd: 1957-58, 1975-76 och 1997-98.

Sveriges regering, med ett brett stöd i riksdagen, ser det multilaterala samarbetet som det viktigaste instrumentet för att komma till rätta med de stora överlevnadsfrågorna. En framgångsrik kamp mot krig och terrorism, fattigdom och miljöhot förutsätter gemensamma åtgärder och FN har stor betydelse för att gesamling och legitimitet kring denna typ av gemensamt agerande. FN är samtidigt beroende av medlemsländernas kontinuerliga engagemang för att kunna vara flexibelt och effektivt. Därför agerar Sverige aktivt för att bidra till utvecklingen av FN:s instrument för internationell fred och säkerhet.

De globala utmaningarna kräver, förutom ett starkt FN, ett nära samarbete med regionala och andra organisationer. I EU:s säkerhetsstrategi, som antogs i december 2003, anges att effektiv multilateralism med FN i centrum är ett mål för EU:s säkerhets- och utrikespolitik.

Svenska FN-soldater i Kongo patrullerar i utkanten av staden Leopoldville i december 1961.

SVERIGES BIDRAG TILL FN

FN:s budget är indelad i en obligatorisk del och en frivillig del. Obligatoriskt är, förutom bidrag till FN:s reguljära budget, bidrag till fredsbevarande operationer och de tillfälliga krigsförbrytartribunalerna för f d Jugoslavien och Rwanda. Hur mycket varje land ska betala bestäms av en skala fastställd av generalförsamlingen och hänger samman med landets betalningsförmåga. Sveriges andel enligt denna skala uppgår idag till cirka en procent, vilket 2008 motsvarade cirka 148 miljoner kronor till den reguljära budgeten och 560 miljoner till FN:s fredsbevarande operationer (källa: UD). Utöver detta ger Sverige

varje år omfattande frivilliga bidrag till FN:s olika organ och program, vilket gör Sverige till en av de större bidragsgivarna till FN.

FN-ORGAN SOM FICK MEST -08 (MILJONER KR)

FN:s utvecklingsprogram, UNDP:	1631
FN:s barnfond, UNICEF:	1111
FN:s flyktingorgan, UNHCR:	689
Världslivsmedelsprogrammet, WFP:	494
FN:s befolkningsfond, UNFPA	438

Avser stöd från UD och SIDA. Källa: UD/SIDA